

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Σχέδιο δράσης για την ενσωμάτωση και την ένταξη για την περίοδο 2021-2027»

[COM(2020) 758 final]

(2021/C 286/23)

Εισηγητής: ο κ. **Paul SOETE**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 14.1.2021
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	16.4.2021
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	27.4.2021
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	560
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	205/1/9

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η ΕΟΚΕ σημειώνει με ικανοποίηση ότι το σχέδιο δράσης της Επιτροπής για την ενσωμάτωση και την ένταξη (εφεξής «σχέδιο δράσης») αποτελεί μέρος μιας ολοκληρωμένης απάντησης στις προκλήσεις που συνδέονται με τη μετανάστευση, όπως διατυπώθηκε στο νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο.

1.2. Το πεδίο εφαρμογής του σχεδίου δράσης είναι ευρύτερο από το προηγούμενο: αντίθετα με το προηγούμενο σχέδιο του 2016, το νέο σχέδιο δράσης δεν καλύπτει μόνο τους μετανάστες, αλλά και τους πολίτες της ΕΕ «που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών». Μολονότι η ενσωμάτωση είναι σημαντική και για αυτή την κατηγορία πολιτών, καθώς και για το σύνολο των πολιτών και των κατοίκων, ενδέχεται επίσης να οδηγεί σε λιγότερο στοχευμένες δράσεις, καθώς τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι νεοαφιχθέντες είναι διαφορετικά από τα προβλήματα των μεταναστών δεύτερης και τρίτης γενιάς.

1.3. Τα εργαλεία ενσωμάτωσης και ένταξης βρίσκονται κυρίως στα χέρια των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών. Η δράση σε ενωσιακό επίπεδο είναι συμπληρωματική και σχεδιασμένη να προάγει, να διευκολύνει και να συντονίζει τη συνεργασία. Κατά συνέπεια, το σχέδιο δράσης δεν περιλαμβάνει γενικούς ή ειδικούς στόχους για τα κράτη μέλη, αλλά μόνο συστάσεις. Με δεδομένα την τρέχουσα κατάσταση και τον αντίκτυπο της πανδημίας, υπάρχει κίνδυνος αυτά τα θέματα ενσωμάτωσης να θεωρηθούν θέματα χαμηλότερης προτεραιότητας.

1.4. Το σχέδιο δράσης εξετάζει όλους τους τομείς πολιτικής που είναι βασικοί για την κοινωνικοοικονομική και πολιτική ενσωμάτωση των νεοαφιχθέντων μεταναστών και παρέχει μια επισκόπηση του καταλόγου των ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών σε διαφορετικά πεδία τα οποία μπορούν να έχουν αντίκτυπο στη μετανάστευση και την ενσωμάτωση. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι οι πραγματικές προκλήσεις έγκεινται στην εφαρμογή αυτών των πολιτικών.

1.5. Η ΕΟΚΕ στηρίζει τους στόχους που προτείνονται στο σχέδιο δράσης σε βασικά τομεακά πεδία. Ωστόσο, επιθυμεί επίσης να επισημάνει ότι αποτελούν περισσότερο παραδείγματα πιθανών δράσεων παρά μετρήσιμους στόχους. Για τον λόγο αυτό, η αποτελεσματική εφαρμογή τους φαίνεται να εξαρτάται από μια διαδικασία παρακολούθησης που δεν έχει ακόμη τεθεί σε ισχύ. Η ΕΟΚΕ παροτρύνει την Επιτροπή να παρακολουθεί συνεχώς την εφαρμογή του σχεδίου δράσης.

1.6. Συγκριτικά με το σχέδιο δράσης του 2016, εδώ αποδίδεται μεγαλύτερη προσοχή στην ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου εν γένει. Οι πτυχές του φύλου θα πρέπει επίσης να υπογραμμιστούν στις διάφορες ενότητες των τομεακών πεδίων.

1.7. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι η αξία της εργασίας εν γένει θα πρέπει να διατρέχει το σχέδιο δράσης, καθώς η εργασία σε όλες τις διαφορετικές μορφές της αποτελεί βασική πτυχή της ενσωμάτωσης και της προσωπικής εξέλιξης.

1.8. Το σχέδιο δράσης παρέχει μια επισκόπηση όλων των χρηματοδοτικών μέσων που διατίθενται σε κάθε τομεακό πεδίο. Ωστόσο, τα μέσα αυτά φαίνεται να έχουν σχεδιαστεί για εμπειρογνώμονες σε θέματα επιδοτήσεων· επομένως, η ΕΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή να διευκολύνει την πρόσβαση στη χρηματοδότηση, για παράδειγμα, με τη δημιουργία ενός ειδικού μέσου ένταξης. Η ΕΟΚΕ εκφράζει επίσης τον φόβο ότι η χρηματοδότηση της ενσωμάτωσης θα διολισθήσει σταδιακά στον κατάλογο προτεραιοτήτων.

1.9. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της κοινωνίας των πολιτών εν γένει για την ενσωμάτωση στον τοπικό τρόπο ζωής, καθώς και τον συγκεκριμένο ρόλο των συνδικάτων και των οργανώσεων εργοδοτών.

2. Γενικό πλαίσιο

2.1. Το σχέδιο δράσης για την ενσωμάτωση και την ένταξη για την περίοδο 2021-2027 αποτελεί μέρος μιας ολοκληρωμένης απάντησης στις προκλήσεις που συνδέονται με τη μετανάστευση, όπως διατυπώθηκε στο νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο. Στηρίζεται και επικαιροποιεί τις δεσμεύσεις του σχεδίου δράσης της ΕΕ για την ένταξη του 2016 και έχει επταετή διάρκεια με ενδιάμεση επανεξέταση το 2024, σύμφωνα με το ΠΔΠ για την ίδια περίοδο.

2.2. Η ανάγκη ύπαρξης ενός σχεδίου δράσης προκύπτει από τις αισθητές διαφορές μεταξύ των μεταναστών και του γηγενούς πληθυσμού όσον αφορά τα επίπεδα εκπαίδευσης, απασχόλησης, φτώχειας και συνθηκών στέγασης. Για να αναφέρουμε ένα στοιχείο που αποτυπώνει αυτό το κενό, το ποσοστό νέων μεταναστών (ηλικίας 18-24 ετών) που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΑΚ) στην ΕΕ είναι 21 %, συγκριτικά με 12,5 % του γηγενούς πληθυσμού. Υφίσταται επίσης σημαντικό κενό μεταξύ των φύλων, με το ποσοστό των νέων μεταναστριών που εμπίπτει σε αυτή την κατηγορία να ανέρχεται στο 25,9 %⁽¹⁾.

2.3. Η πανδημία COVID-19 έριξε φως στις βαθιά ριζωμένες ανισότητες όσον αφορά την πρόσβαση των μεταναστών σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη με κινδύνους για την κοινωνία εν γένει. Αποκάλυψε, επίσης, ότι οι μετανάστες είναι πιθανότερο να εργαστούν σε θέσεις εργασίας που απαιτούν διαπροσωπική επαφή και ως εκ τούτου είναι περισσότερο εκτεθειμένες στη νόσο COVID-19.

2.4. Η πλήρης ένταξη των μεταναστών στην αγορά εργασίας θα μπορούσε να αποφέρει μεγάλα οικονομικά οφέλη στην εθνική ευημερία, μεταξύ άλλων για τα συνταξιοδοτικά συστήματα και με όρους φορολογικών εισφορών⁽²⁾. Αυτό είναι επωφελές για όλους, καθώς η πλήρης ένταξη ωφελεί επίσης τους μετανάστες, παρέχοντάς τους πρόσβαση στο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας της χώρας υποδοχής.

2.5. Το σχέδιο δράσης αναφέρεται σε μια δέσμη γενικών βασικών αρχών και αξιών κοινών σε όλες τις πολιτικές ένταξης της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης μιας αναφοράς στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

2.6. Οι συγκεκριμένες δράσεις που παρουσιάζονται στο σχέδιο δράσης αφορούν τέσσερα τομεακά πεδία, ήτοι την εκπαίδευση και κατάρτιση, την απασχόληση και τις δεξιότητες, την υγεία και τη στέγαση. Για καθένα από αυτά, εντοπίζονται κενά ενσωμάτωσης. Αυτές οι δράσεις συμπληρώνονται από οριζόντιες δράσεις που περιλαμβάνουν την ανάπτυξη ισχυρών συμπράξεων, την αύξηση των διαφορών ευκαιριών χρηματοδότησης, την ενίσχυση των συνδέσμων με την κοινωνία υποδοχής, την ενίσχυση της χρήσης νέων τεχνολογιών και ψηφιακών εργαλείων, και την παρακολούθηση της προόδου της ενσωμάτωσης.

2.7. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι το επίκεντρο του σχεδίου δράσης αφορά τη διαδικασία ενσωμάτωσης καθ' εαυτή και όχι την είσοδο στην ΕΕ. Μολταυτά, επιθυμεί να υπογραμμίσει ότι το θέμα της οικογενειακής επανένωσης συνεχίζει να αποτελεί σημαντικό παράγοντα της νομικής και κοινωνικής ενσωμάτωσης.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Αντίθετα με το σχέδιο του 2016, το ισχύον δεν καλύπτει μόνο τους μετανάστες, αλλά και πολίτες της ΕΕ «που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών». Η ΕΟΚΕ λαμβάνει γνώση του ευρύτερου πεδίου εφαρμογής, καθώς οι πτυχές της ενσωμάτωσης είναι επίσης σημαντικές τόσο για αυτή τη δεύτερη κατηγορία πολιτών όσο και για το σύνολο των πολιτών και των κατοίκων· αυτό προωθεί τον ευρωπαϊκό τρόπο ζωής, σύμφωνα με τον οποίο τα δικαιώματα και οι ανάγκες ένταξης συνδέονται επίσης με ευθύνες.

⁽¹⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σχέδιο δράσης για την ενσωμάτωση και την ένταξη για την περίοδο 2021-2027, σ. 5.

⁽²⁾ Ό.π., σ. 2.

3.2. Παρ' όλα αυτά, η ΕΟΚΕ εκφράζει τον φόβο ότι το ευρύτερο πεδίο εφαρμογής του σχεδίου δράσης μπορεί επίσης να οδηγήσει σε λιγότερο στοχευμένες — και κατά συνέπεια λιγότερο αποτελεσματικές — δράσεις. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι νεοαφιχθέντες είναι διαφορετικά από αυτά των μεταναστών δεύτερης και τρίτης γενιάς. Επιπλέον, η συμπερίληψη των κοινωνικών αναγκών των μεταναστών δεύτερης και τρίτης γενιάς στις πολιτικές μετανάστευσης και ένταξης ενέχει τον κίνδυνο στιγματισμού τους και διαίωσις του ρατσισμού.

3.3. Το σχέδιο δράσης της Επιτροπής παρέχει μια καλή επισκόπηση του καταλόγου των ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών σε διαφορετικά πεδία τα οποία έχουν αντίκτυπο στη μετανάστευση και την ένταξη. Το έγγραφο εξετάζει όλους τους βασικούς τομείς πολιτικής που απαιτούνται για την κοινωνικοοικονομική και την πολιτική ενσωμάτωση των νεοαφιχθέντων μεταναστών. Εξετάζει επίσης τη διαθεσιμότητα κονδυλίων και συμπράξεων με ιδρύματα και οργανώσεις για τη διευκόλυνση της ενσωμάτωσης.

3.4. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι, παράλληλα με αυτές τις πολιτικές, η εργασία παραμένει βασικός μοχλός ενσωμάτωσης και ως τέτοιος θα πρέπει να διαφυλάσσεται και να προάγεται ως κεντρικό στοιχείο ολόκληρου του σχεδίου.

3.5. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι οι πραγματικές προκλήσεις έγκεινται στην εφαρμογή αυτών των πολιτικών. Για παράδειγμα, ακόμη και όταν αναγνωρίζονται τα προηγούμενα προσόντα των μεταναστών, οι εργοδότες διστάζουν να τους προσλάβουν λόγω έλλειψης εμπιστοσύνης όσον αφορά τον επίπεδο των δεξιοτήτων τους. Αυτό φαίνεται να ισχύει για τους μετανάστες από τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική, καθώς και από τη Νότια και την Κεντρική Ασία.

3.6. Η δέσμευση για ενίσχυση της συμμετοχής στις ενωσιακές πολιτικές ενσωμάτωσης και ένταξης των περιφερειακών και τοπικών αρχών, της κοινωνίας των πολιτών και των μεταναστών και των οργανώσεών τους αποτελεί θετική πτυχή του νέου σχεδίου δράσης. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι στην κοινωνία των πολιτών θα πρέπει επίσης να συμπεριληφθούν τα συνδικάτα και οι οργανώσεις εργοδοτών.

3.7. Το σχέδιο δράσης αναγνωρίζει σωστά τη σημασία των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών στις πολιτικές ενσωμάτωσης και προωθεί τη συνεργασία μεταξύ τους. Στην πραγματικότητα, θα πρέπει να επισημανθεί ότι τα περισσότερα εργαλεία ενσωμάτωσης βρίσκονται στα χέρια τους. Η δράση σε ενωσιακό επίπεδο είναι συμπληρωματική και σχεδιασμένη να προάγει, να διευκολύνει και να συντονίζει τη συνεργασία, όποτε είναι χρήσιμο. Συνεπώς, το σχέδιο δράσης δεν περιλαμβάνει γενικούς ή ειδικούς στόχους για τα κράτη μέλη, αλλά μόνο συστάσεις.

3.8. Δεδομένου ότι το κείμενο είναι μη δεσμευτικό και τα κράτη μέλη είναι τελικώς υπεύθυνα για τις πολιτικές ενσωμάτωσης σε εθνικό επίπεδο, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι είναι αναγκαίο να υπάρξουν σαφείς δεσμεύσεις από τα κράτη μέλη της ΕΕ και να συσταθούν κατάλληλα φόρουμ, συμπεριλαμβανομένων τακτικών συναντήσεων, για τον συντονισμό των πολιτικών και την αξιολόγηση της προόδου.

3.9. Η Επιτροπή καθορίζει με σαφήνεια τι επιθυμεί να επιτύχει σε κάθε τομέα. Η ΕΟΚΕ στηρίζει τη διάγνωση και τα προτεινόμενα επιτεύγματα, αλλά επισημαίνει την απουσία σαφών γενικών ή ειδικών ανά δράση στόχων. Η αποτελεσματικότητα της εφαρμογής φαίνεται να εξαρτάται από μια διαδικασία παρακολούθησης που πρέπει να θεσπιστεί.

3.10. Στη γνωμοδότηση SOC/649 (Ένα νέο σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο)⁽³⁾, η ΕΟΚΕ διερωτήθηκε για την κλίμακα και τη δομή της στήριξης για τα μέτρα ενσωμάτωσης. Τα εργαλεία και τα κίνητρα που παρέχονται στους διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς από το σχέδιο δράσης ενδέχεται να μην επαρκούν για να βελτιωθεί η ενσωμάτωση με εύλογο τρόπο, δεδομένης ιδίως της μακροπρόθεσμης φύσης των μέτρων σε αυτό το πεδίο. Ως εκ τούτου, είναι αναγκαίο να παρακολουθείται η εφαρμογή του παρόντος σημείου.

3.11. Η χρηματοδότηση αποτελεί σημαντικό μέρος του σχεδίου δράσης. Τα κράτη μέλη και οι λοιποί ενδιαφερόμενοι φορείς ενθαρρύνονται να κάνουν πλήρη χρήση της ενωσιακής χρηματοδότησης. Το σχέδιο δράσης παρέχει μια επισκόπηση όλων των χρηματοδοτικών μέσων που διατίθενται σε κάθε τομεακό πεδίο.

3.12. Παρόλο που η ενσωμάτωση συγκαταλέγεται στις κατευθυντήριες αρχές που δικαιολογεί το σχέδιο δράσης, το σχέδιο δεν παρέχει ικανοποιητική καθοδήγηση όσον αφορά τον τρόπο ενσωμάτωσης των πολιτικών ένταξης στα γενικά μέτρα κοινωνικής συνοχής.

⁽³⁾ ΕΕ C 123 της 9.4.2021, σ. 15.

3.13. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την αναφορά στη διάσταση φύλου της ενσωμάτωσης στο νέο σχέδιο δράσης. Ταυτόχρονα, υπογραμμίζει ότι οι προκλήσεις της ενσωμάτωσης που σχετίζονται με το φύλο χρήζουν μεγαλύτερης προσοχής και περισσότερο συγκεκριμένης δράσης σε καθένα από τα τομεακά πεδία.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Εκπαίδευση και κατάρτιση

4.1.1. Το σχέδιο δράσης ορίζει σωστά ότι η εκπαίδευση και η κατάρτιση αποτελούν τη βάση της επιτυχούς συμμετοχής στην κοινωνία. Τα σχολεία και οι λοιπές εκπαιδευτικές εγκαταστάσεις αποτελούν σημαντικό περιβάλλον για την οικοδόμηση μιας κοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς και για την καταπολέμηση του διαχωρισμού. Επιπλέον, η απόκτηση αγωγής του πολίτη σχετικά με τη δημοκρατία και την ιθαγένεια θέτει τα θεμέλια για ενεργό συμμετοχή στην κοινωνία, ενώ ταυτόχρονα αποτρέπει την προσέλκυση των νέων από εξτρεμιστικές ιδεολογίες. Πρόκειται για έναν τομέα στον οποίο θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η ενεργός συμμετοχή στην κοινωνία των πολιτών, δεδομένου ότι προάγει την εμπιστοσύνη, την κοινωνική συνοχή και την ένταξη.

4.1.2. Όσον αφορά τις ειδικές δράσεις για τη βελτίωση της συμμετοχής στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, η στήριξη που παρέχεται από την Επιτροπή θα πρέπει να διευκρινιστεί περαιτέρω, δεδομένου ότι το σχέδιο δράσης περιλαμβάνει μόνο γενικές αναφορές σε στοχευμένες δραστηριότητες στήριξης. Η πλέον συγκεκριμένη δράση που αναφέρεται είναι η εργαλειοθήκη με πρακτικές οδηγίες σχετικά με την εκπαίδευση και αγωγή στην προσχολική ηλικία που θα δημοσιευτεί στις αρχές του 2021.

4.1.3. Το σχέδιο δράσης αναφέρει επίσης ότι είναι αναγκαίο να διευκολυνθεί η αναγνώριση των προσόντων που αποκτώνται σε τρίτες χώρες. Προτείνει διάφορα μέσα για τη βελτίωση της αναγνώρισης των προσόντων: τα δίκτυα ENIC-NARIC, το πρόγραμμα Erasmus, το πλαίσιο προσόντων της ΕΕ και τη διαδικτυακή πύλη Europass. Πέρα από την ενίσχυση των υφιστάμενων μέσων, είναι επίσης σημαντικό να αναγνωριστούν και να χαρτογραφηθούν τα υφιστάμενα εμπόδια στην αναγνώριση, συμπεριλαμβανομένων της έλλειψης εμπιστοσύνης και άλλων κοινωνικών εμποδίων.

4.1.4. Η Επιτροπή τονίζει τη σημασία της εκμάθησης γλώσσας και προτείνει την περαιτέρω ανάπτυξη ολοκληρωμένων και προσβάσιμων προγραμμάτων εκμάθησης γλώσσας. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η εκμάθηση γλώσσας θα πρέπει να είναι στο επίκεντρο των δράσεων στους τομείς της εκπαίδευσης και απασχόλησης, ξεκινώντας από τα πρώτα στάδια της διαδικασίας ενσωμάτωσης. Η εκμάθηση της γλώσσας της κοινότητας υποδοχής διασφαλίζει την πρόσβαση σε κατάλληλα επίπεδα εκπαίδευσης και κατάρτισης με μακροχρόνιο αντίκτυπο στην ενσωμάτωση. Τα προγράμματα εκμάθησης γλώσσας θα πρέπει συνεπώς να επικαιροποιούνται μέσω ολιστικής προσέγγισης (*).

4.1.5. Βάσει του επικείμενου στόχου της «Εγγύησης για τα παιδιά», είναι σημαντικό να συστήνεται στα κράτη μέλη να στηρίζουν τη μεγαλύτερη πρόσβαση των παιδιών-μεταναστών στην εκπαίδευση διασφαλίζοντας ότι οι διαδικασίες μεταναστευσης δεν παρεμβάλλονται στη σχολική φοίτηση ή στα δικαιώματα των παιδιών ευρύτερα. Η εκπαίδευση θα πρέπει να αξιολογεί, να εκπληρώνει και να ικανοποιεί με εύλογο τρόπο τις επιμέρους ανάγκες των παιδιών-μεταναστών με αναπηρία, ή άλλες ανάγκες, προκειμένου να διευκολύνει την ανάπτυξη της προσωπικότητας, των ταλέντων και της δημιουργικότητάς τους, καθώς και των πνευματικών και σωματικών ικανοτήτων τους στο πλήρες δυναμικό τους.

4.1.6. Όλες οι δράσεις σε αυτούς τους τομείς θα πρέπει να αποσκοπούν στην επίτευξη εκπαιδευτικών συστημάτων χωρίς αποκλεισμούς σε όλα τα επίπεδα και διά βίου μάθησης.

4.1.7. Το σχέδιο υπογραμμίζει ότι είναι σημαντικό οι νόμοι, ο πολιτισμός και οι αξίες της κοινωνίας υποδοχής να κατανοούνται όσο το δυνατόν νωρίτερα μέσω μαθημάτων αγωγής του πολίτη. Η Επιτροπή προτείνει την ανταλλαγή ορθών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών σε αυτούς τους τομείς. Η ενημέρωση σχετικά με αυτά τα ζητήματα θα πρέπει να παρέχεται κατά τρόπο κατανοητό και προσβάσιμο σε όλους.

4.2. Απασχόληση και δεξιότητες

4.2.1. Σε αυτό τον τομέα, η διάγνωση προβλημάτων και οι γενικοί στόχοι είναι καλά καθορισμένοι, καταδεικνύοντας τη σημασία της συμβολής των μεταναστών στην οικονομία, ιδίως σε περίοδο COVID-19. Το σχέδιο δράσης τονίζει επίσης πως όχι μόνον οι μετανάστες εργαζόμενοι, αλλά και οι μετανάστες επιχειρηματίες, είναι πολύ σημαντικοί για την ανάπτυξη κατά τη διάρκεια και μετά την πανδημία.

(*) Αναφορικά με τα επίπεδα στη γλώσσα στόχο, βλέπε επίσης τη γνωμοδότηση SOC/641 με θέμα «Ένταξη των γυναικών, των μητέρων και των οικογενειών με μεταναστευτικό υπόβαθρο στα κράτη μέλη της ΕΕ και επιθυμητά επίπεδα γλωσσικών γνώσεων για την ένταξη» (διερευνητική γνωμοδότηση μετά από αίτημα της γερμανικής Προεδρίας) (ΕΕ C 10 της 11.1.2021, σ. 1).

4.2.2. Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που αναφέρονται, το σχέδιο δράσης ενθαρρύνει τη χρήση των υφιστάμενων ενωσιακών εργαλείων, συμπεριλαμβανομένων της ευρωπαϊκής σύμπραξης για την ένταξη, της συνεργασίας με τους κοινωνικούς και οικονομικούς εταίρους, της πρωτοβουλίας «Εργοδότες ενωμένοι με σκοπό την ένταξη», του προγράμματος InvestEU για τη στήριξη της επιχειρηματικότητας, του ευρωπαϊκού δικτύου ενσωμάτωσης, του ευρωπαϊκού δικτύου δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης και της πλατφόρμας Europass για την ανταλλαγή και αναβάθμιση πρακτικών για την αξιολόγηση δεξιοτήτων, του ενωσιακού εργαλείου κατάρτισης προφίλ δεξιοτήτων για υπηκόους τρίτων χωρών για τη διευκόλυνση της επικύρωσης δεξιοτήτων, και του επικείμενου προγράμματος «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες» για τη στήριξη των ατόμων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών.

4.2.3. Μεταξύ άλλων στόχων, το σχέδιο δράσης αναφέρει επίσης την αντιμετώπιση των δυσκολιών πρόσβασης σε χρηματοδοτικές υπηρεσίες και πληροφόρηση, αλλά δεν προτείνει καμία συγκεκριμένη δράση για την επίλυση αυτών των δυσκολιών. Σε αυτό το πλαίσιο, το σχέδιο δράσης θα πρέπει να προωθήσει την ενδυνάμωση των εργαζόμενων μεταναστών διασφαλίζοντας την πρόσβαση σε οικονομικές και νομικές πληροφορίες, μηχανισμούς υποβολής καταγγελιών και ασφαλή αναφορά σε κατανοητό και προσβάσιμο μορφότυπο.

4.2.4. Το σχέδιο δράσης υπογραμμίζει ότι είναι σημαντικό να διασφαλιστούν πιο αποτελεσματικά και ταχύτερα συστήματα αξιολόγησης δεξιοτήτων, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τις προηγούμενες εμπειρίες σε αυτό το πλαίσιο.

4.2.5. Ωστόσο, τα εργαλεία αξιολόγησης δεξιοτήτων δεν επαρκούν για να διασφαλιστεί μεγαλύτερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας, αλλά απαιτείται ανάληψη δράσης για την αντιμετώπιση της δυσπιστίας και των διακρίσεων. Είναι σημαντικό να παρασχεθούν στήριξη και συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές στους εθνικούς οργανισμούς απασχόλησης και στους ενδιαφερόμενους φορείς του τομέα απασχόλησης για την ανάπτυξη πολιτικών κατά των διακρίσεων και την προαγωγή της συμμετοχής σε όλα τα επίπεδα. Είναι επίσης κρίσιμο να συστηθούν εθνικές πολιτικές που διασφαλίζουν μεγαλύτερη και ομαλότερη πρόσβαση των υπηκόων τρίτων χωρών σε όλους τους τομείς απασχόλησης διευκολύνοντας τις διαδικασίες έκδοσης θεώρησης.

4.2.6. Το σχέδιο δράσης θα πρέπει να επισημάνει επίσης ότι είναι σημαντικό να προαχθεί η μεγαλύτερη πρόσβαση σε μαθητείες, πρακτικές ασκήσεις, επαγγελματική κατάρτιση, ακόμη και εθελοντική εργασία, που ενδέχεται να οδηγήσουν σε πραγματική θέση εργασίας πλήρους απασχόλησης. Αυτό θα παράσχει στους μετανάστες και τους κατοίκους που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών μια ευκαιρία να εργαστούν, να αυξήσουν το επίπεδο δεξιοτήτων τους και να έχουν ένα εισόδημα για να στηρίξουν τον εαυτό τους και τις οικογένειές τους. Συγκεκριμένα, τα προγράμματα που προάγουν την πρόσβαση των νέων στην αγορά εργασίας (π.χ. Εγγυήσεις για τη νεολαία) θα πρέπει να περιέχουν συγκεκριμένες διατάξεις που διασφαλίζουν τη συμμετοχή των υπηκόων τρίτων χωρών.

4.2.7. Το σχέδιο δράσης θα πρέπει επίσης να προβλέπει στοχευμένες δράσεις που αποσκοπούν στην ενδυνάμωση των μεταναστριών και των γυναικών προσφύγων και στη βελτίωση της πρόσβασής τους στην αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων ενισχύοντας τα μέτρα κατά της εμπορίας ανθρώπων και μέσω της στήριξης ειδικών αναγκών.

4.3. Υγεία

4.3.1. Έχει σημασία το γεγονός ότι το σχέδιο δράσης υπογραμμίζει ότι η πανδημία COVID-19 έφερε στο προσκήνιο την ύπαρξη βαθιά ριζωμένων ανισοτήτων όσον αφορά την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, και ότι αυτό θέτει σε κίνδυνο την κοινωνία εν γένει.

4.3.2. Υπό το φως της πανδημίας, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι όλοι οι μετανάστες, συμπεριλαμβανομένων των παράτυπων μεταναστών, θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε βασική ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και συγκεκριμένα σε εξετάσεις και εμβολιασμούς σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

4.3.3. Στο πλαίσιο των προτεινόμενων δράσεων, η Επιτροπή αναφέρεται στις δυνατότητες χρηματοδότησης μέσω του TAME, του ΕΚΤ+, του ΕΤΠΑ και του επικείμενου προγράμματος «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες». Το σχέδιο δράσης ενθαρρύνει σωστά τη χρήση της ενωσιακής χρηματοδότησης για την παροχή υπηρεσιών υγείας.

4.3.4. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να άρουν τα εμπόδια όσον αφορά την πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας και τα εμπόδια που βρίσκονται εντός των υπηρεσιών υγείας, μεταξύ άλλων μέσω ενημερωτικών εκστρατειών σχετικά με τα εθνικά συστήματα υγείας, με την αξιολόγηση και την εκπλήρωση των επιμέρους υγειονομικών αναγκών των μεταναστών με αναπηρία.

4.3.5. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία της ευαισθητοποίησης και της προαγωγής της ψυχικής υγείας του πληθυσμού μεταναστών, ως μέρος της διαδικασίας ενσωμάτωσης, ιδίως ενόψει της συνεχιζόμενης πανδημίας, και μέσω της διασφάλισης πολιτισμικά ευαίσθητων υπηρεσιών ψυχικής υγείας.

4.3.6. Οι δράσεις που διασφαλίζουν μεγαλύτερη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας θα πρέπει επίσης να καλύπτουν τις εγκαταστάσεις υποδοχής για τους αιτούντες άσυλο, ιδίως κατά την κατάρτιση του νέου προγράμματος για την υγεία.

4.4. Στέγαση

4.4.1. Στο πλαίσιο του κύματος ανακαινίσεων, η Επιτροπή θα δρομολογήσει μια πρωτοβουλία για την οικονομικά προσιτή στέγαση και θα στηρίξει την αξιοπρεπή, προσβάσιμη και οικονομικά προσιτή στέγαση χωρίς διαχωρισμούς. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στα μοντέλα αυτόνομης στέγασης (αντί της συλλογικής στέγασης) για τους αιτούντες άσυλο.

4.4.2. Μεταξύ των στόχων που απαριθμούνται σε αυτόν τον τομέα, η καταπολέμηση των διακρίσεων στη στεγαστική αγορά και η μείωση του οικιστικού διαχωρισμού θα πρέπει να αποτελούν κορυφαίες προτεραιότητες.

4.4.3. Τούτο συνεπάγεται επίσης μεγαλύτερη έμφαση στη διεύρυνση της οικονομικά προσιτής στέγασης, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής στέγασης, μέσω της ένταξης λύσεων που στοχεύουν υπηκόους τρίτων χωρών, καθώς και όλους τους κατοίκους που αντιμετωπίζουν στεγαστικές ανάγκες⁽⁵⁾.

4.4.4. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενθαρρύνονται ώστε να χρησιμοποιούν επίσης ενωσιακή χρηματοδότηση για τον σχεδιασμό και την επιβολή μηχανισμών πρόσβασης στη δικαιοσύνη σε περιπτώσεις εκμετάλλευσης κατοικιών.

4.5. Εταιρικές σχέσεις για την αύξηση της αποτελεσματικότητας της διαδικασίας ένταξης

4.5.1. Η Επιτροπή προτίθεται να ενισχύσει το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ένταξης παρέχοντας στοχευμένη χρηματοδότηση και ανάπτυξη ικανοτήτων στα κράτη μέλη.

4.5.2. Ιδιαίτερη προσοχή δίδεται στη στήριξη των τοπικών και περιφερειακών αρχών, συμπεριλαμβανομένων της διεύρυνσης της Αστικής Ακαδημίας για την Ένταξη και της ενίσχυσης του διαθρησκευτικού διαλόγου μεταξύ των κοινοτήτων, της υποστήριξης των δήμων για την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «Οι δήμοι της ΕΕ κατά της ριζοσπαστικοποίησης» που δρομολογήθηκε το 2019. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία του διαθρησκευτικού διαλόγου για την ενσωμάτωση.

4.5.3. Το σχέδιο δράσης αναφέρει επίσης το ετήσιο Ευρωπαϊκό φόρουμ για τη Μετανάστευση που οργανώνεται σε συνεργασία με την ΕΟΚΕ και συγκεκριμένα με την οικεία θεματική ομάδα μελέτης «Μετανάστευση και Ένταξη» (IMI), ως τρόπο στήριξης της διαβούλευσης με την κοινωνία των πολιτών και οργανώσεις της διασποράς.

4.5.4. Τέλος, το σχέδιο ανακοινώνει τη στήριξη ιδρυμάτων και οργανώσεων μέσω του διαρθρωτικού διαλόγου για την ενσωμάτωση της μετανάστευσης και της διερεύνησης πιθανών εργαλείων συνεργασίας, χωρίς να περιγράφεται λεπτομερώς το περιεχόμενο της εν λόγω στήριξης.

4.6. Αυξημένες ευκαιρίες για ενωσιακή χρηματοδότηση

4.6.1. Οι πτυχές χρηματοδότησης διατρέχουν όλες τις δράσεις που προτείνονται στο σχέδιο και συνδέονται με το ΠΔΠ 2021-2027. Προστίθεται μια επισκόπηση των βασικών ταμείων που στήριξαν την ενσωμάτωση και την ένταξη κατά την περίοδο 2014-2020, αλλά δεν δίνονται στοιχεία για το μέλλον. Σε αυτό το σημείο, η ΕΟΚΕ συνειδητοποιεί ότι είναι απαραίτητο να αναμένουμε την ολοκλήρωση της φάσης προγραμματισμού ώστε να γνωρίζουμε τι ποσό θα διατεθεί στα κράτη μέλη στο πλαίσιο κάθε ταμείου για θέματα ενσωμάτωσης.

4.6.2. Ο κατάλογος των ταμείων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ενσωμάτωση και την ένταξη ή είναι συναφή με τις δράσεις για τη στήριξη των μεταναστών είναι εντυπωσιακός, και περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων το TAME, το EKT+ και το ΕΤΠΑ. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να αποσαφηνιστούν οι συνέργειες με άλλα ταμεία, π.χ. με το πρόγραμμα Erasmus+, τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το ΕΓΤΑΑ και το πρόγραμμα InvestEU. Μόλις εγκριθεί, το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης θα έχει επίσης τη δυνατότητα να παράσχει στήριξη στα κράτη μέλη για την ανάπτυξη ή τη βελτίωση των πολιτικών ενσωμάτωσης και ένταξης. Τέλος, το επικείμενο πρόγραμμα «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες» θα μπορούσε επίσης να διαδραματίζει ρόλο στη χρηματοδότηση συγκεκριμένων δράσεων που στοχεύουν στους πολίτες της ΕΕ που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών. Αποφασίστηκε να υπάρχει μεγάλο χαρτοφυλάκιο πιθανών ταμείων, αλλά ίσως θα ήταν καλύτερη λύση να επιλεγούν ειδικά ταμεία για θέματα ενσωμάτωσης. Η ΕΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή να διευκολύνει την πρόσβαση στη χρηματοδότηση με τη δημιουργία, για παράδειγμα, ενός ειδικού μέσου για την ένταξη των μεταναστών.

⁽⁵⁾ Για επισκόπηση καινοτόμων στεγαστικών λύσεων χωρίς αποκλεισμούς, βλέπε Housing Europe Observatory (Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Στέγασης), 2018. *Housing & Migration (Στέγαση & μετανάστευση). Research Briefing (Σύννομη Έρευνα)*. Βρυξέλλες: Housing Europe Observatory (Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Στέγασης).

4.6.3. Η ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά είναι επίσης σημαντική σε αυτό το πλαίσιο, καθώς στα παιδιά που βρίσκονται σε ιδιαίτερος μειονεκτική θέση συμπεριλαμβάνονται επίσης τα παιδιά που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών.

4.6.4. Η περιπλοκότητα της ενωσιακής χρηματοδότησης καθιστά απαραίτητη την επικαιροποίηση της εργαλειοθήκης που αναπτύχθηκε το 2018 για τη χρήση κεφαλαίων ενσωμάτωσης κατά την προγραμματική περίοδο 2021-2027.

4.6.5. Μια άλλη ενδιαφέρουσα πτυχή της πολιτικής χρηματοδότησης είναι η πρόθεση της Επιτροπής να αναπτύξει συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα με ιδρύματα και ιδιώτες δωρητές.

4.7. Προώθηση της συμμετοχής και των επαφών με την κοινωνία υποδοχής

4.7.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την ιδέα της συμμετοχής μιας νεοσυσταθείσας ομάδας εμπειρογνομόνων για τις απόψεις των μεταναστών, που απαρτίζεται από μετανάστες και οργανώσεις που τους εκπροσωπούν, στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των μελλοντικών πολιτικών για τη μετανάστευση, το άσυλο και την ενσωμάτωση. Αυτό θα μπορούσε να συμβάλει στη βελτίωση της συμμετοχής των μεταναστών και των πολιτών της ΕΕ που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών στη διαδικασία διαβούλευσης και να διασφαλίσει επίσης ότι οι πολιτικές αντανακλούν πραγματικές ανάγκες. Για τους λόγους αυτούς, είναι σημαντικό να δημιουργηθούν ευκαιρίες για αμφίδρομες ανταλλαγές μεταξύ των υπηκόων τρίτων χωρών και των κοινοτήτων υποδοχής ξεκινώντας από τα πρώτα στάδια υποδοχής και ενσωμάτωσης.

4.7.2. Στόχος του σχεδίου δράσης είναι η προαγωγή του διαλόγου και η ευαισθητοποίηση όλων των Ευρωπαίων σχετικά με την πραγματικότητα της ενσωμάτωσης και της μετανάστευσης. Αλλά αυτός ο στόχος κινδυνεύει να είναι υπερβολικά αόριστος, παρά τις σαφείς προσπάθειες που έχουν καταβληθεί για την ευαισθητοποίηση όσον αφορά τα γεγονότα και τα στοιχεία. Η αλλαγή του αφηγήματος για τη μετανάστευση στην κοινή γνώμη είναι απολύτως αναγκαία, και η ΕΟΚΕ διερωτάται τι πρέπει να γίνει για να επιτευχθεί αυτό.

4.7.3. Η ΕΟΚΕ στηρίζει πρωτοβουλίες, όπως τα φεστιβάλ ποδοσφαίρου για νέους μετανάστες στις πόλεις που φιλοξενούν πρωταθλήματα της ΕΕ, που θα μπορούσαν να έχουν θετικό αντίκτυπο στα θετικά αφηγήματα για τη μετανάστευση. Άλλα ειδικά μέτρα αυτού του είδους, ωστόσο, όπως τα βραβεία ένταξης για τοπικά σχολεία ή κοινότητες/οργανώσεις, μπορούν να ενισχύσουν τις διαφορές που γίνονται αντιληπτές και στιγματίζουν ορισμένες ομάδες.

4.8. Ενίσχυση της χρήσης νέων τεχνολογιών και ψηφιακών εργαλείων

4.8.1. Το σχέδιο δράσης της Επιτροπής σωστά αναγνωρίζει τον πραγματικό κίνδυνο ύπαρξης ψηφιακού κενού μεταξύ των μεταναστών και του γηγενούς πληθυσμού για διάφορους λόγους: το 8,1 % των ατόμων που γεννήθηκαν εκτός Ευρώπης δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να αγοράσουν υπολογιστή συγκριτικά με το 3,1 % του γηγενούς πληθυσμού και οι γονείς που προέρχονται από νοικοκυριά μεταναστών ίσως δυσκολεύονται περισσότερο να υποστηρίξουν τα παιδιά τους στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως μάθησης.

4.8.2. Το σχέδιο δράσης συστήνει την αύξηση του ψηφιακού γραμματισμού του πληθυσμού μεταναστών, αλλά δεν περιέχει συγκεκριμένες προτάσεις, ή στόχους σχετικά με τον τρόπο επίτευξης αυτού στην πράξη.

4.8.3. Μια ενδιαφέρουσα ιδέα είναι η δέσμευση των μεταναστών στη δημιουργία και την εκπόνηση ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών. Η ΕΟΚΕ εικάζει ότι αυτό έχει ήδη επιτευχθεί σε σχέση με τις διοικητικές δραστηριότητες της ΕΕ.

4.9. Παρακολούθηση της προόδου: για μια τεκμηριωμένη πολιτική ενσωμάτωσης και ένταξης

4.9.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τον στόχο της επίτευξης περισσότερο τεκμηριωμένης συζήτησης για τη μετανάστευση. Εάν τα καλύτερα δεδομένα και εργαλεία παρουσίασης μπορούν να συμβάλουν σε αυτό τον στόχο, πρέπει να συλλεχθούν, να αναπτυχθούν και να διαδοθούν. Ενωσιακοί δείκτες για την ένταξη υπάρχουν από το 2010, αλλά, παρά τις σημαντικές προσπάθειες, τα κενά γνώσης παραμένουν. Από αυτή την άποψη, στα χρήσιμα εργαλεία θα μπορούσαν να συγκαταλέγονται ένα νέο βαρόμετρο και ένας κοινός πίνακας δεικτών για τη στήριξη της σύγκρισης μεταξύ των χωρών και σε βάθος χρόνου.

Βρυξέλλες, 27 Απριλίου 2021.

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Christa SCHWENG